

Ἡ Μεγάλη Πλατεία

Κεφάλαιο από ὁμώνυμο μυθιστόρημα

ΟΛΟΙ ὄνειρευόντανε τὸν καθαλάρη, τὸν ζηλεύανε. Ἐκεῖνος πέζευε ἀμίλητος, μᾶς ἔρριχνε τὸ φόρτωμα στὰ πόδια, τραβιότανε σὲ μιά γωνιά καὶ δὲν μιλοῦσε. Λέγαν πῶς δὲν κοιμότανε τὴ νύχτα, ὅτι τὰ μάτια μένανε κοκκαλωμένα σάν σέ ἄγαλμα, «μιά μέρα θά κυλίσει ἀπὸ τὴ σέλλα, θά χαθεῖ» ἐπέμενε ὁ Χριστόφορος, καὶ ἔλεγε «αὐτός εἶναι πού ἐμπιστεύομαι ἀπ' ὅλους πιό πολύ». Ὁ καθαλάρης ἄκουγε σάν ξεραμένος καὶ εἶπε τότε μιά γειτόνισα «θαρρεῖ κανεῖς πῶς τοῦ ἀδειάσανε τὸ αἷμα του», μὰ πάλι δὲν ἀκούστηκε κουθέντα ἀπὸ κείνον, μπορεῖ νά τοῦ εἶχαν ξεραθεῖ καὶ τὰ αὐτιά, ἢ γλῶσσα· «ἀφήστε τον» μουρμούρισαν, «ἴσως νά εἶναι ξωπικό, καταραμένος, καὶ δὲν πλαγιάζει, δὲν πονεῖ». Καὶ τότε τράβηξαν δυό - τρεῖς τίς ξιφολόγχες τους, «καιρός νά δοκιμάσουμε» φωνάξαν, καὶ σκέφτονταν τὸ ἄσπρο του τὸ ἄλογο, πού λέγανε πῶς οὔτε αὐτὸ κοιμόταν. Καὶ τότε ἀνασάλεψε ὁ καθαλάρης του, ἀκούμπησε γερά στὸ ἓνα χέρι καὶ σηκώθηκε καὶ, πιάνοντας τὸ χαλινάρι, ἔφευγε ἀμίλητος, καὶ ξεθαρρεῦαν τὰ παιδιά καὶ τὸν ἀκολουθοῦσαν καὶ κείνος πήγαινε μπροστά, τὸ ἄλογο ἐρχόταν πίσω του ὑπνωτισμένο, κάποτε φτάνανε στὴν ἐκκλησιά, διαλέγανε τὸ πιό σκιερὸ τῆς μέρος καὶ ξαπλώναν, ἐκεῖνος μὲ τὰ μάτια στηλωμένα, τὰ χέρια ἀνοιχτά, τὰ πόδια τεντωμένα. «Θαυμάζω τον πού βρισκεται συνέχεια σ' ἐγρήγορη, μπορεῖ κανεῖς νά ἔχει ἐμπιστοσύνη» ἔλεγε ὁ Χριστόφορος· μὰ πάλι τοῦ θυμίσανε ὅτι ἀκόμη κι οἱ θεοὶ ὀρίζανε ἀνάμεσα στοὺς ὑποταχτικούς τους ἄνθρωπους πού εἶχαν μάτια δεκατέσσερα. Μὰ ἡ ἐμπιστοσύνη εἶναι κάτι ἄλλο, θά σκεφτότανε, δὲν ἐξαρτᾶται ἀπ' τὸ πόσο μένει ξύπνιος ἢ κοιμᾶσαι, δὲν ἐξαρτιέται μόνο ἀπ' αὐτό.

ΚΑΙ κάποτε ἀρχίσαν τὰ ἐπεισόδια, δὲν ἔμνε καιρός γιὰ συμπεράσματα, «στὴν ὥρα τῆς φουρτούνας πῶς νά τὰ σκεφτεῖς;» θά τοὺς παραπονοῖταν ὁ Χριστόφορος, κι ἀπλώθηκε ὁ πανικός, «βουλιάξαμε καὶ πᾶμε» ἔθρηνοῦσαν, καὶ τρέχοντας μέχρι πού χάσαν τὴν πνοή τους τ' ἄλογα, ἀφήνανε γιὰ τελευταία πιά φορά τὰ πατρικά τους χῶματα καὶ κλείνονταν στὸ κάστρο. Ἀπ' τὸ πρῶι στὸ σύνορο τῆς θάλασσας φανήκαν ν' ἀρμενίζονταν τὰ καράβια, «ποιὸν φέρνουνε;» ρωτοῦσαν τὸν Χριστόφορο, καὶ κείνος θά μπορούσε νά τοὺς πεῖ, νά προμαντέψει. Γιατί αὐξαίνανε στὴν πόλη οἱ προδότες, τοῦ λέγανε καὶ κείνου χίλια μυστικά, χωρίς ποτέ του νά μπορέσει καὶ νά τοὺς πι-στέψει, «φοβᾶμαι τοὺς διπρόσωπους, τοὺς μάντεις, φοβᾶμαι τὸ πού γίνανε πολλοὶ καὶ τρύπωσαν μὲς στίς αὐλές μας καὶ στὰ σπίτια μας». Τὸ πιό καλὸ, σκεφτόταν ἓνα θράδυ, πού ξαπόσταινε, θά ἦτανε νά ζεῖ κανεῖς μονάχος, «σκέφτομαι νά καλογερεῦαμε» τοῦ εἶπε κάποτε ὁ Θεολόγος, μὰ ποιὸν μπορεῖς νά ἐμπιστεύεσαι κι ἐκεῖ; Τοῦ ἄλλου τοῦ ἀρέζανε τὰ σκοτεινά δωμάτια, κατώγια πού τὰ κλείνανε ἐρμητικά, πού σ' ἔκλειναν ἀπ' ἔξω κι ἀπὸ μέσα καὶ ἐκεῖ κοιμόσουν, ἐκεῖ ξύπναγες, σοῦ φέρνανε βιβλία πού διαλέγανε ἐκεῖνοι, μηνύματα μονάχα ἀπὸ τοὺς δικούς τους, ὅτι τοὺς ἀρέσανε· «τὴν ἔζησα καὶ τὴν παρανομία» καὶ ἤθελε νά πεῖ: δέ μ' ἄρεσε, μυρίζε μούχλα ἐκεῖ μέσα.

ΚΑΙ πάλι ήρθε στο μυαλό του ή ιδέα «ποιόν μπορείς νά εμπιστεύεσαι;» θά ἔλεγε πώς γιά τόν καθαλάρη του θά ἔβαζε τό χέρι στή φωτιά, εἶναι δοκιμασμένος, καί τότε πέσανε γνωστοί καί φίλοι καί τοῦ λέγανε πώς ἦταν ἄνθρωπος τοῦ Κοκκαλά, «γιατί δέν μίλησε ποτέ μαζί μας καί μᾶς ἀποφεύγει;» καί ἀπαντοῦσε ὁ Χριστόφορος «αὐτό 'ναι ἴσα - ἴσα πού μέ ἡσυχάζει». Μά μόλαταυτα ἔπιασε καί ρώτησε τάν ταχυδρόμο γιά τούς συγγενεῖς του, γιά τό ἀπό πού βαστᾶ ἡ σκούφια του καί ἡ φυλή του, καί κείνος σχεδόν κλαίγοντας θυμήθηκε τό ἀτυχο χωριό του, «ἀνάμεσα σέ κείνους πού σέ διώξαν, στεκόμουν κι ἐγώ» τοῦ ὁμολόγησε, μά δέ μιλοῦσε, τόν εἶχε πάρει ἀπό κοντά του ὁ πατέρας του, «ἐσύ θά μου κρατᾶς τόν γκρά» τόν ἐσυμβούλεψε· λοιπόν, δέν ἦταν κι οἱ χωριάτες τόσο εἰρηνικοί, μπροστά στεκόνταν οἱ γερόντοι ἄοπλοι καί πίσω περιμέναν τά παιδιά τους μέ τούς γκράδες, Ἐγέλασε θλιμμένα ὁ Χριστόφορος, «αὐτά ὅλα τά μάντεψα» ψιθύρισε, «μά πέρασε πολὺς καιρός πού μου κατέθηκε ἡ φώτιση» - «ποιά φώτιση;» - «ἡ ἀπό Θεοῦ»· μά ποιός ἀπ' τούς δικούς του θά τό πίστευε; τήν μάχονταν τήν ἐκκλησιά καί τούς παπάδες, «τόν μάχομαι κι ἐγώ τόν δέσποτα καί μ' ἔχει ἀφορεσμένον» εἶπε, δέν ἤξερε σέ ποιόν νά στηριχτεῖ. Καί εἶπε ὁ ταχυδρόμος του «θά ἤθελα νά ξαπλωθῶ», χωρίσανε καί σκέφτονταν ἐκεῖνος ἀπό μόνος του, ποιόν ἄλλον θά τοῦ εἶχε ὁ Κοκκαλάς στά πόδια του χωμένον.

ΑΝ ἦταν ἡ Εἰρήνη θά τοῦ τό 'λεγε, μπορεί νά ἔπλεκε μίαν ἱστορία, ἓνα παραμῦθι, «ποτέ μου δέν κατάλαβα γιατί πονᾶς καί μάχεσαι» τῆς ἔλεγε, καί κείνη τοῦ ὁμολογοῦσε πώς τούς ἀγαποῦσε ὅλους, γι' αὐτό ποτέ τῆς δέν κοιμόταν μόνη, «μπορεῖ καμιά φορά καί νά μέ νοιώσεις» τοῦ παραπονιότανε, καί πάλι τήν ἀποζητοῦσε τήν ἀγκάλη τους, «νομίζω πώς ἀνήκω στό κορμί σου καί πώς ἀποσπᾶστηκα, αὐτό τό δέρμα τό γνωρίζω ἀπό πάντα τό πονᾶω».

ΣΤΟ σπίτι πού τούς πῆγανε καθόντανε ἡ μάνα, τό κορίτσι κι ὁ γαμπρός, κάποτε εἶχανε ξημερωθεῖ σ' αὐτή τῆ σάλλα, θά πρέπει νά 'τανε ὁ ἄρραβώνας τους· ἐκεῖνος εἶχε ἓνα ἄγριο μαλλί, πού ὅλο προσπαθοῦσε νά τό συμμαζέψει μέ τό χέρι του, γιατί χωνότανε στά μάτια του καί δέν μπορούσε νά χορέψει. Ἡ μάνα του τόν γνώρισε, «πώς γίναμε ἀντίθετοι;» ψιθύριζε κλαμμένη, οἱ ἄλλοι δύο ἄρχισαν νά ψάχνουν, «τά ἔκρυψες ἀπ' τό λαό» τοῦ εἶπε ὁ Χριστόφορος, νά δικαιολογηθεῖ, «ὅλοι τό ἴδιο κάνουμε» μουρμούρισε ὁ ἄλλος· θυμήθηκε τή σύναξη πού εἶχαν κάνει στό χωριό, τά ψέμματα, τίς κλάψεις πού τοῦ λέγανε. Ὑστερα ξεσηκώσανε τά πράγματα, τόν πήρανε κι αὐτόν μαζί τους καί τραθήξανε γιά τήν ἐπάνω πόλη, γιά τό χάλασμα.

«ΠΕΡΙΜΕΝΑ νά μέ δικάσουνε οἱ δικαστές, οἱ νόμοι» τοῦ παραπονέθηκε ὁ πρῶτος ἄντρας, μά ὁ Χριστόφορος μπορούσε νά τοῦ πεῖ «κιότέψανε, προσπάθησα, τούς φώναξα νά βγοῦν ἀπό τά σπίτια τους καί κείνοι βρέθηκε νά εἶναι ὅλοι ἄρρωστοι καί στέλναν τίς γυναῖκες τους νά κλάψουν». Γι' αὐτό ὑπάρχει πάντοτε μιά λύση, θυμότανε τά παραμῦθια, τήν καλή γυναῖκα καί τόν ξυλοκόπο, ἂν τριγυρνοῦσαμε στήν μοναξιά, ἂν κατοικούσαμε στή θάλασσα καί ἄρμενίζαμε ὅλο τόν χρόνο, μπορεί νά λύνονταν τό πρόβλημα, νά πνίγαμε τούς Κοκκαλάδες τούς Φαρμάκηδες στά ἀνοιχτά καί νά χανόμασταν. Μά πάλι θά τοῦ λέγανε «ἐσύ βουνίσιος, τί γυρεῦει μέ τά κύματα;» Θάρροῦσε πώς τούς ἄκουγε πού ψιθυρίζαν στό σκοτάδι, «αὐτ' εἶναι ἡ εὐκαιρία πού προσμέναμε, ἢ τώρα ἢ ποτέ» καί κείνος στέκονταν στά σκοτεινά, πίσω

ἀπ' τὴν πόρτα τῆς καλύβας. Καί τότε λέει «θέλω μιά παρηγοριά», ἂν ἦταν ἡ Εἰρήνη θά ξαπλώνανε, «εἶμαι ὁ πρῶτος ἄντρας πού σέ φίλησε, πού σέ πλαγιαίνει», καί ἡ γυναίκα τοῦ ἀπαντοῦσε ὅτι «ναί», κανένας ἀπό κείνους τους δέν ἦταν ἄντρας, δέν ἦτανε ὀλόκληροι, δέν τὴν γεμίζαν, καί ὁ Χριστόφορος κρατοῦσε τούς λυγμούς του, «μέ τρώει μιά κακιά ἀρρώστια» ἔλεγε, καί ἐνοοῦσε πῶς τοῦ σάλευε.

«ΠΡΟΧΤΕΣ τινάχτηκα στό δρόμο, θαρροῦσα πῶς τὴν ἔβλεπα νά περπατᾶ», μά εἶπε: ἡ Εἰρήνη δέν μαζεύει τὰ μαλλιά της κότσο, μά δέν μπορεῖ παρά νά ἦτανε αὐτή, ἔτσι πού πάει σά σερνάμενη, εἶναι αὐτή πού τὴν κατακουράσανε καί γέρνει, τινάχτηκε λοιπόν στό δρόμο καί τὴν ἔψαχνε, μά τόν τυλίξαν τό σκοτάδι κι ἡ ἔρημιά καί ἀπό κάπου ξεχυνότανε ὁ ἄνεμος, τοῦ πάγωνε τὰ μάγουλα τὰ πόδια, μά ἦτανε ἀνάγκη νά τὴ δεῖ καί ἤθελε νά τῆς ὀμιλήσει, κουράστηκε χωρὶς ἐσένα, θά τῆς ἔλεγε, μά δέν ὑπῆρχε τίποτε μπροστά του. Καί πάλι φύσηξε καί πάγωσε καί σήκωσε τόν χαμηλό γιακά ἀπ' τὸ σακάκι του, μπορεῖ καί νά 'στριψε ἀπ' τὴ γωνιά, μπορεῖ νά πέταξε, μά τό πιό πιθανό μπορεῖ νά ἔλυωσε στό χῶμα, καί τρέχει πάλι σά νά τόν βιτσίζουσε, βρίσκει παντοῦ τὴν ἴδια ἔρημιά καί τό σκοτάδι καί τοίχους μέ κλειστά παράθυρα καί πόρτες, δέν ἀποκλείεται νά κατοικεῖ σ' αὐτόν τόν κόσμο ἢ στὸν ἄλλον, μά πάλι ἀποσύρεται, τὴν ἄλλη μέρα ἀνεβαίνει στό νεκροταφεῖο, «ἔχω βεβαιωθεί γιὰ τὴν ἰδέα τοῦ θανάτου» ὁμολόγησε.

ΤΟ ΠΙΟ μεγάλο ὄνειρο πού εἶδε καί τό πιό σημαδιακό ἦτανε τότε πού τὸν τρύπησαν μέ σφαίρες, θαρροῦσε πῶς τοῦ μπήγανε καυτὰ καρφιά στὴ ράχη, πῶς ἔπεφτε χωρὶς πνοή στό πεζοδρόμιο καί πῶς σκεφτότανε στὸν ὕπνο του: τώρα πού εἶμαι πεθαμένος δέν μπορῶ νά κουνηθῶ, θά πρέπει νάρθουν νά μέ πάρουνε νά μέ στολίσουν καί νά μοῦ ποῦν μᾶς ἔφυγες στὴν ἄνθησή σου· καί ἔμεινε σάν παγωμένος, σά νεκρός καί τότε ἀκούστηκε νά ἔρχεται μιά ἄμαξα πού θά περνοῦσε λίγο πάνω ἀπὸ τὰ πόδια του, στίς γάμπες, καί θά μποροῦσε νά τόν τεμαχίσει, ἀλλὰ ἔμενε ἀκίνητος. Θά πέρασαν δυό μέρες ἢ δυό ὥρες καί κάποτε τοῦ εἶπαν οἱ συντρόφοι «εἶναι ὥρα νά σηκωθείς νά φύγουμε» καί πλύθηκε καί κοίταζε πού ἔβρεχε σ' ὅλο τόν κόσμο κι ἔπρεπε νά περπατήσει τόσο δρόμο μέχρι νά ξανακρυφτεῖ· ξαναθυμήθηκε τὸν καθαλάρη του, αὐτός χανόταν στὴ βροχή σά νά πνιγόταν, μά ἔπλεε μετέωρος ἐπάνω στ' ἄλογο καί προχωροῦσε, «ἀναζητοῦσε τό χωριό του, τὸν πατέρα του» καί εἶπε πάλι ὁ Χριστόφορος πῶς «εἶναι Θεία δική», γι' αὐτό δέν κλείνανε τὰ μάτια του, θαρρεῖ κανεὶς πῶς ἔψαχνε συνέχεια, φοβότανε μὴν ἀποκοιμηθεῖ καί 'ρθεῖ καί τὸν γνωρίσει ὁ πατέρας του καί πει: ἄστον, κοιμᾶται, καί τοῦ ξαναφύγει ἀπελπισμένος.

ΥΠΑΡΧΕΙ σ' ὅλους τούς ἄνθρώπους μιά εὐθύνη πού τὴν λένε τύψη, «ἐσύ γιὰ ποιὸν μετανοεῖς;» - ὅλους αὐτοὺς τούς παίρνω στό λαιμό μου καί τούς σέρνω» ἐπιθύριζε. Ὑπάρχει μιά γυναίκα, δυό παιδιά, κι οἱ ἄλλοι ἔλεγαν «ὑπάρχει ὅλη ἡ πόλη καί διψᾷ δικαιοσύνη, τὴ χρωστᾷς». Καί κύκλωσαν τὸν ἀρχοντόσπιτο τοῦ Κοκκαλά, «αὐτός δέν εἶναι αἷμα ἀπὸ τό αἷμα μας» φωνάζανε, καί μές στὴ νύχτα ἀναψαν τίς δάδες, «κρύβει στό σπίτι του ἕναν προδοτή». Καί μουρμουρίζανε ὅτι γιὰ ποιὸν σκοτώνονταν καί κλαίγαν, καί ἄλλος φώναξε «ἂν εἶναι δυνατό, φέρτε μου πίσω τό παιδί μου», καί πάλι βγήκανε ἐκεῖνη ἡ μάνα καί ἡ ἀδερφή, «τόν περιμέναμε σάν τό δεντράκι νά ψηλώσει, ν' ἀν-

θιστεί, τώρα νά μᾶς τόν δίνανε μαλαματένιον, ὁ πόνος μας δέν θά 'σθηνε». Καί φτάσανε μέ τούς πυρσούς μέχρι τά σίδερα, φουχτώσανε τά κάγκελα καί τά τραντάζαν, «ἐμεῖς οἱ ἀπ' ἔξω εἴμαστε οἱ μαντρωμένοι» λέγαν ὅλο πίκρα, κατάντησε μιά φυλακή ἀπεριόριστη αὐτή ἡ πολιτεία, κοιτάζουν τά καρᾶθια πού τή ζώνουνε, κοιτάζουν τά χωριά πού καίγονται ἕνα - ἕνα, «ἐδῶ μᾶς ἔχουνε φυλακισμένους» λένε. Καί κεί μέ τό σβυσμένο σπίτι, τά βουβά παράθυρα, ὅλο πληθαίνουν οἱ πυρσοί, οἱ σπίθες, καί θγαίνει ἀπ' ὅλους πιό μπροστά ἕνας ξωμάχος μέ προθιά καί λέει «μᾶς καταφρονᾶνε. Μᾶς κλείσανε τήν πόρτα μέσ στά μοῦτρα» - «ἔτσι δέν φέρνονται συντρόφοι σέ συντρόφους» καί ξαναμίλησαν γιά αἵματα καί γιά τόν Κοκκαλᾶ καί λένε «ἄσπρος σκύλος, μαῦρος σκύλος, ἕνα πράμα», κρατάει ἀπό τό σόι τῆς γυναίκας του, τούς ἄρχοντάδες καί τούς τοκογλύφους, «πέταξτον ἔξω τόν προδότη» σείστηκε ἡ θάλασσα καί χτύπησε στή σιδερόπορτα καί ἄφρισε πού τήν πονοῦσε. Καί πάλι λένε «νά σκαλώσουμε στά κάγκελα, νά μπούμε μέσα», μά δέ θρικόταν οὔτε ἕνας πού νά προχωρᾶ, καί ὄρμησαν καί πέσανε ὅλοι μαζί στήν πόρτα. «ὑπάρχουν ἀναμεταξὺ μας ἄρχοντες προδότες» λύσσαζαν, καί φύσκωνε θαρρεῖς ἡ τρικυμία.

ΥΠΑΡΧΕΙ μιά γραμμὴ ὀλόμαυρη στά ἀνοιχτά καί πέρα μιά σειρά ἀπό πυροφάνια πού ἀναθοσβύνουνε μέ τόν ἀγέρα· καί τότε φαίνεται νά θγαίνει ἀπό τό σπίτι μιά μορφὴ ἀπόκοσμη μὲ μπερδεμένα γένια καί μαλλιά, μέ ἀναμένο τό φανάρι τῆς θυέλλης, στή μέση του ἔχει ζωσμένη μιά σειρά μέ φυσεκκίκια. καί στέκεται καί τούς κοιτᾶ, «ποιοὶ εἴσαστε;» ρωτᾶει, «ποιός ὁ ἀρχηγός, ὁ καπετάνιος σας;» Μά κείνοι σπρώχνονται πάνω στήν πόρτα κι ἀπό τήν πίσω τῆ σειρά, ἐκεῖ πού εἶναι δίχως φῶς καί δίχως ἄκρη, ἀκούγεται νά λέει μιά ψιλὴ φωνή «ζητᾶμε νά μᾶς παραδώσεις τόν προδότη», καί μένει ἡ φωνὴ μετέωρη. Ἐκεῖνος μοιάζει νά μὴ τὴν ἀκούει, νά μὴ τὴν πιστεύει, κάποιος θαρρεῖ πῶς ἀφουγκράζεται νά κλαῖνε ἀπό τό σπίτι, νά θρηνοῦν, «ἀγκάλιασες τὴν συφορά» τοῦ φώναξαν, μά κείνος στάθηκε σάν τό Θεό, «πηγαίνετε στά σπίτια σας» τοὺς εἶπε μέ περίσκεψη καί ψυχραιμία, «κι ὅτι εἶναι ὑποπτο καί ἐγκληματικό, θά τό δικάσουνε οἱ ὀρισμένοι» - «καί μᾶς ποιός θά μᾶς δώσει τὰ παιδιὰ μας πίσω καί τὰ σπίτια μας;» ἀκούστηκε νά κλαίει μιά γυναίκα, «ἐγὼ δέν πείραξα ποτέ κανέναν σας, ἐμοίρασα στήν πόλη τὰ ὑπάρχοντά μου» βροντοφώνησε ὁ ἄντρας. Καί ὕστερα τοὺς φώναξε σάν ἀγανακτισμένος «ἄλλοι νά τοὺς ζητᾶτε τοὺς ὑπεύθυνους, αὐτοὺς πού σᾶς ξεσήκωσαν καί σᾶς κρατοῦν στή δυστυχία τόσα χρόνια».

ΜΑ ΛΥΣΣΑΞΑΝ ἀκόμη περισσότερο, ἐδῶ τοὺς δίνονταν ὁ στόχος νά χτυπήσουν, «μᾶς θρῖζει τόν Χριστόφορο, τὴν ἠγεσία» οὐρλιάξανε δυὸ - τρεῖς, καί ἔφτασε ἀσθμαίνοντας ἐκεῖνος, κάποιος θά βιάστηκε νά τοῦ σελλῶσει τ' ἄλογο καί νά τοῦ πεῖ «στοῦ Κοκκαλᾶ τό σπίτι τρέχει αἷμα» - «σέ μένα πέφτουνε τὰ κρίματα κι οἱ συφορές» σκεφτότανε. Κι ἀνοίγοντας τό δρόμο του μέσ' ἀπὸ σώματα ζεστά τεζαρισμένα, ἔφτανε μπρός στή σιδερόπορτα καί σταματοῦσε καί σκεφτόταν, «ἐγὼ θά πρέπει νά μιλήσω, νά μοιράσω», θυμήθηκε τόν ἄνθρωπο τῆς φυλακῆς, τό σιδερένιο δαχτυλίδι πού παντρεύει καί χωρίζει, καί λέει «σᾶς ὑπόσχομαι δικαιοσύνη». Καί τότε ἔρχονται, τοῦ ξεκλειδώνουνε τὴν πόρτα καί ὀπισθοχωροῦνε οἱ πυρσοί, «θά μείνουμε νά περιμένουμε» τὸν ἀπειλοῦνε ἡ τὸν σιγουρεύουνε, τὰ μάτια του κοιτάζουν δυὸ ἀμούστακα παιδιὰ, τό ἕνα σκύθει καί μιλᾶ στό ἄλλο, τὸν δείχνουν μέ τὰ

θλέματα καί εἶναι σά νά λέν «αὐτός εἶναι ταγμένος νά μᾶς νοιάζεται, νά δίνει τό καλό παράδειγμα, νά ἀψηφᾷ τά πλούτη». Προχτές συνάντησε στήν ἀγορά ἕνα παιδί, «θά ἤθελα νά σοῦ διαβάσω τί σοῦ ἔγραψα» τοῦ εἶπε, μά πήρε κείνος τό χαρί, τό τύλιξε καί τό 'βαλε στήν τσέπη του, τή νύχτα τό χαντάκωσε σέ μιά γωνιά, πού ἤξερε ὅτι ποτέ δέν θά θυμόταν νά τήν ψάξει.

ΤΟ ΜΑΝΤΕΥΕ τί θά τοῦ φόρτωναν, θυμόταν τή μητέρα του, τά λόγια της, καί ξαγρυπνοῦσε. Μπροστά του βάδιζε ὁ Κοκκαλᾶς μέ τό φανάρι, φωτίζονταν οἱ πράσινες παντόφλες του, κάμποσα φύλλα ἀπό τούς θάμνους, τό νεκρό χορτάρι. Καί πίσω ἀπό κείνον ἡ σκιά ἀπ' τό ἀρχοντόσπιτο, ἐκεῖ πού δέν χωροῦσε ἄλλοτε νά μπεῖ, πού εἶχε μιά στενή χαραμαδιά γιά πόρτα.

Νίκος Μπακόλας

ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΑΓΓΕΛΑΚΗ - ΡΟΥΚ

**ΤΑ ΣΚΟΡΠΙΑ ΧΑΡΤΙΑ
ΤΗΣ ΠΗΝΕΛΟΠΗΣ**

1977